

Asia: VN/18255/2021

## **Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskeva työryhmämietintö**

Ehdotusta koskevat yleiset huomiot

**Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten sisällöstä.**

THL kiinnittää huomiota siihen, että mietinnössä käytetään useassa yhteydessä termiä ”tahdonvastainen hoito”, kun mielenterveyslain mukainen oikea termi on ”tahdosta riippumaton hoito”.

Ehdotuksen vaikutukset

**Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten vaikutuksista, niiden merkittävydestä ja mahdollisista haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Erityisesti teitä pyydetään lausumaan niistä mahdollisista vaikutuksista, joita ei ole esityksessä otettu huomioon.**

Mietinnössä on arvioitu esityksen vaikutuksia viranomaisten toimintaan ja katsottu lisäresurssitarvetta tulevan lähinnä korvausasioita käsittelevälle Valtiokonttorille. THL:n käsityksen mukaan esitys voi kuitenkin toteutuessaan lisätä merkittävästi myös muiden viranomaisten, esimerkiksi Valtion mielisairaaloiden ja Vankiterveydenhuollon, työmäärää näiden tahojen joutuessa selvittämään korvausvaatimusten taustalla olevia tilanteita.

Vahingonkorvauslain muutosehdotukset

**Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne vahingonkorvauslakiin ehdotetuista muutoksista.**

-

**Julkisyhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 1 momentti)**

-

**Muun yhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 2 momentti)**

-

## **Muutoksenhakua koskevan vaatimuksen lieventäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §)**

-

## **Kannekiellon kumoaminen (voimassa olevan lain 3 luvun 5 §)**

-

## **Viranomaisen virheellisestä informaatiosta aiheutuneen puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 3 §)**

Mietinnön mainittua lainkohtaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”toisaalta esimerkiksi erilaiset arviot, suositukset tai näkemykset, joissa ei esitetä mitään ehdotonta kannanottoa viranomaisen toimivaltaan kuuluvasta asiasta, ei olisi lainkohdassa tarkoitettu ”tieto”.” Ehdotuksen perusteella jää kuitenkin jossain määrin tulkinnanvaraiseksi se, minkälaisissa tilanteissa korvausvastuu voi realisoitua. Esimerkiksi koronapandemian aikaan annetuilla suosituksilla ja ohjeilla, vaikka ne eivät sinänsä olisi olleet sitovia, on voinut olla taloudellisia vaikutuksia esimerkiksi yritysten toimintaan. Ehdotuksen perustelujen mukaan ”Vahingonkärsijälle annetun tiedon tulisi olla objektiivisesti tarkastellen väärä eli totuudenvastainen.” Kantaa ei kuitenkaan oteta siihen, millä hetkellä tiedon oikeellisuutta arvioidaan. Ehdotuksen perusteella on jossain määrin epäselvää, voisiko korvausvastuu tulla kyseeseen, jos viranomaisen antamat suositukset ja ohjeet esimerkiksi myöhemmän tutkimustiedon, oikeuskäytännön tai muun vastaavan perusteella osoittautuisivat perusteettomiksi.

## **Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien loukkauksen hyvittäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 7 §)**

-

## **Vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:ää ja 7 luvun 1 §:ää koskevat muutosehdotukset.**

-

## **Laki vapaudenmenetyksistä ja muista pakkotoimista suoritettavista korvauksista**

### **Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.**

-

### **Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.**

Ehdotuksen 11 §:ssä säädettäisiin oikeudesta saada korvausta muusta vapaudenmenetyksestä.

Mietinnön sivulla 63 todetaan nykytilan arviointia koskevassa osiossa, että ”Korvausvelvollisuus esimerkiksi tahdonvastaisessa hoitoon määräämisessä voi tulla ajankohtaiseksi tyypillisesti, jos määräaika päätökselle hoidosta on ylitetty, vaikka hoitoon määräämiselle tai hoidon jatkamiselle olisikin ollut edellytykset.”

Määräajan ylitykset ovat tyypillisesti seurausta joko potilaan karkaamisesta tai sairaalassa tapahtuneesta menettelyvirheestä, eli käytännössä usein inhimillisestä erehdyksestä. On myös

mahdollista, että hallinto-oikeus jättää vahvistamatta tahdosta riippumattoman hoidon jatkamista koskevan päätöksen tapahtuneen menettelyvirheen vuoksi, esimerkiksi jos alistamista ei ole hallinto-oikeuden käsityksen mukaan tehty lain edellyttämällä tavalla ”heti”. On kuitenkin mahdollista, että määräajan ylitys on seurausta myös seikoista, joita ei ole luettavissa sen enempää potilaan kuin sairaalankaan vastuulle. Tällaisia voivat olla esimerkiksi potilaan somaattiseen terveydentilaan liittyvät seikat, jotka voivat estää hoidon jatkamisen edellytysten arvioinnin mielenterveyslain mukaisessa ajassa.

Lisäksi on epäselvää, voitaisiinko joissain tilannetta mielentilatutkimusta pitää tällaisena muuna vapaudenmenetyksenä. Tutkimuksen itsessään määrää tuomioistuin, mutta mielenterveyslain 16 §:n 2 momentin nojalla ”Terveiden ja hyvinvoinnin laitos voi perustellusta syystä pidentää tutkimusaikaa enintään kahdella kuukaudella.” Tulkinnanvaraiseksi jää, voisiko tällainen tutkimusajan pidentäminen jossain tilanteessa tulla tulkituksi ehdotetussa säännöksessä tarkoitetuksi vapaudenmenetykseksi.

Vahingonkorvausvastuun selkeyttäminen tilanteessa, jossa vapaudenmenetys on ilmeisesti seurausta viranomaisen virheestä, on sinänsä kannatettavaa. Laki saattaisi kuitenkin aiheuttaa epäselviä tulkintatilanteita siinä, missä tilanteessa korvausvastuu tulee kyseeseen ja joka tapauksessa tulisi todennäköisesti ainakin alkuvaiheessa merkittävästi lisäämään esimerkiksi edellä mainituista määräajan ylityksistä johtuvien vaatimusten määrää ja siten lisäämään resurssitarvetta.

## Laki pakkokeinolain muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

## Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

## Laki poliisilain muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.**

-

**Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.**

-

## Laki rajavartiolaitoksen muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

Laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 16 §:n muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

Lauri Marika  
THL